

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
(З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ СИНТЕЗ ЯК ШЛЯХ ОПТИМІЗАЦІЇ
ХОРМЕЙСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВАINTERDISCIPLINARY SYNTHESIS AS A WAY TO OPTIMIZE
HORMESTER TRAINING OF FUTURE MUSIC TEACHERS

Дослідження присвячується проблемі між-дисциплінарного синтезу в контексті професійної мистецько-педагогічної освіти. Розглянуто специфіку хормейстерської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, проблемою якої є певна ізоляваність споріднених і доповнюючих дисциплін освітнього процесу, що знижує її результативність. Метою статті є визначення сутності міждисциплінарного синтезу диригентсько-хорових дисциплін і шляхи його реалізації в хормейстерській підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Міждисциплінарний синтез обґрунтовується як універсальний інструмент оптимізації освітнього процесу майбутніх фахівців-хормейстерів. Подолання розосередження уваги майбутніх хормейстерів, зумовленого багатовекторністю диригентської діяльності, пропонується здійснювати через розвиток симультанного мислення. Установлено, що симультанне мислення визначається як здатність до синтезування різних мисленнєвих операцій, які протікають, здійснюються одночасно під час ситуативного вирішення складних завдань. Доведено, що художньо-виконавською платформою реалізації засад міждисциплінарного синтезу є спеціально створене художньо-комунікативне середовище, побудоване на основі синергійної взаємодії. Визначено систему репетиційно-інтегрованих завдань, за допомогою яких доцільно імплементувати принципи міждисциплінарного синтезу в хормейстерську підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва. Система містить різновекторні дії в умовах реального репетиційного часу на тлі їх розосередження між вокально-хоровим звучанням та уявними вокально-хоровими еталонами, між художньо-образним змістом твору та його інтонаційно-семантичною інтерпретацією, між експресією диригентської техніки й емоційно-смісловим наповненням хорового виконавства. Запропоновано систему різних видів репетиційно-інтегрованих контекстних, моделювально-діагностичних і прогностично-моделюючих завдань.

Ключові слова: міждисциплінарність, між-дисциплінарний синтез, фахова підготовка

учителів музичного мистецтва, хормейстерська підготовка, хоровий диригент, симультанне мислення.

The research is devoted to the problem of interdisciplinary synthesis in the context of professional art and pedagogical education. The specifics of choral training of future teachers of music art are considered, the problem of which is a certain isolation of related and complementary disciplines of the educational process, which reduces its effectiveness. The purpose of the article is to determine the essence of the interdisciplinary synthesis of conducting and choral disciplines and ways of its implementation in the choral training of future teachers of music. Interdisciplinary synthesis is substantiated as a universal tool for optimizing the educational process of future choirmasters. Overcoming the distraction of future choirmasters due to the multi-vector conduct of conducting is proposed through the development of simultaneous thinking. It is established that simultaneous thinking is defined as the ability to synthesize various mental operations that take place, carried out simultaneously in the situational solution of complex problems. It is proved that the artistic and performing platform for the implementation of the principles of interdisciplinary synthesis is a specially created artistic and communicative environment, built on the basis of synergistic interaction. The system of rehearsal-integrated tasks is determined, by means of which it is expedient to implement the principles of interdisciplinary synthesis in the choir training of future teachers of music art. The system includes multi-vector actions in real rehearsal time between vocal and choral sound and imaginary vocal and choral standards, between the artistic and figurative content of the work and its intonation and semantic interpretation, between the expression of conducting technique and emotional and semantic content of choral performance. Three types of rehearsal-integrated tasks are offered, among which: contextual, modeling-diagnostic and prognostic-modeling.

Key words: interdisciplinarity, interdisciplinary synthesis, professional training of music teachers, choirmaster training, choral conductor, simultaneous thinking.

УДК 378.4:7:37.013.3-027.31
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/39.5>

Білова Н.К.,
канд. пед. наук, доцент,
декан факультету музичної
та хореографічної освіти
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Глобалізація сучасного світу охоплює всі сфери життєдіяльності людства і характеризується розмиттям меж, вільним перетинанням кордонів, «пересуванням», «міграцією», проникненням у єдиний полікультурний простір різноманітних ідей,

думок, інноваційних пошуків, креативних задумів, знахідок тощо. Багатовекторний характер глобалізаційних процесів зумовлює швидкі соціальні зміни, трансформації, що відбуваються в суспільстві, які породжують тенденції інтеграції. Ознаками інтеграції як процесу є посилення взаємодії,

взаємопроникнення, взаємозбагачення координація та консолідація змісту й науково-методичного інструментарію різних галузей науки, культури й освіти, зокрема в галузі мистецької освіти.

У руслі світових інтеграційних соціокультурних процесів утворюються й освітні парадигми, концепції, які віддзеркалюють характерні ознаки такого культурно-історичного етапу розвитку світової спільноти. Провідною освітньою концепцією професійної підготовки майбутніх фахівців стала концепція компетентнісного навчання і розвитку майбутніх фахівців, що є стрижнем, системоутворюючим фактором їхньої цілісної холистської професійної підготовки на платформі внутрігалузевої та міжгалузевої інтеграції, зокрема освіти і мистецтва. Компетентнісний контекст підготовки майбутніх фахівців реалізується на засадах взаємодоповнення, консолідації, дифузії та координації змісту, форм, технологій щодо утворення синергійного феномену системи «мистецька освіта/мистецька педагогіка», і є об'єктом, метою осягнення для майбутніх учителів музичного мистецтва. Ефективність реалізації мистецько-педагогічних задач професійної діяльності зумовлює зміст фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, комплексний характер якої має інтегральну природу поєднання різних видів-циклів музикознавсько-культурологічних, музично-педагогічних і музично-виконавських дисциплін.

Існуюча освітня модель професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва має дисциплінарно-диференційований характер, що, певним чином, сприяє поглибленому засвоєнню знань з окремих предметів, але не забезпечує утворення інтегрованого знання, міждисциплінарного синтезу знань, умінь, навиків, досвіду у цілісну систему компетентностей, які є складними системними утвореннями, що поєднують, взаємодоповнюють, інтегрують здобуті фахові знання з різних дисциплін у практичну діяльність. Передбачалося, що набуті поглиблені знання і практичні навички споріднених фахових дисциплін будуть актуалізуватися в навчально-професійних ситуаціях та інтегруватися в практичні дії майбутніх фахівців. Але певна перенасиченість теоретичного матеріалу та відсутність ситуативного особистісно-усвідомленого самостійно-практичного його втілення в умовах освітнього середовища ніби утворюють «паралельні змістово-діяльнісні лінії», які не забезпечують екстраполяцію і ситуативну актуалізацію отриманих знань та практичних умінь на споріднені фахові дисципліни. За однією з причин, на нашу думку, означене є слідством нереалізованості потенціалу міждисциплінарності, міждисциплінарного синтезу фахових знань і умінь, перетин, взаємодія і взаємозбагачення яких, інтенсифікує і оптимізує процес фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

У структурі діяльності вчителя музичного мистецтва хормейстерська діяльність є найскладнішою. З давніх часів хорове виконавство було могутнім засобом духового виховання людей через емоційне об'єднання, одночасне «проживання» схожих емоцій, відчуттів, думок «тут і зараз», що об'єднували учасників хорового колективу у єдиний духовний організм – «живий музичний інструмент». Настройкою такого «інструменту» керує диригент як провідник художніх ідей, задуму автора-композитора, художньо-образного змісту його твору в процесі спільного його виконавського втілення. Диригент-хормейстер ініціює художньо-образну ідентифікацію учасників хору з авторським задумом через власний емоційно-вольовий посыл. Така діяльність вимагає від нього сформованої сукупності знань, практичних диригентських і вокально-хорових навиків щодо володіння диригентською (мануальною) технікою, яка є художньо-виконавським засобом керування хором з метою відтворення художнього задуму, змісту, музичної драматургії хорових творів різних за жанрово-стильовими ознаками.

Практика підготовки майбутніх хормейстерів засвідчує, що студенти досить успішно засвоюють знання, опановують технікою хорового диригування, набувають певний досвід співу у хорі. Разом із тим ці знання та досвід не інтегруються у цілісну систему керування хором. Таку ситуацію слушно характеризує Г. Падалка, яка зазначає: «Студенти ретельно відпрацьовують техніку диригування, вчать керувати найменшими нюансами хорового звучання, спираючись виключно на власну уяву і підтримку фортепіанного виконання партитури. Створюється парадоксальна ситуація: через об'єктивні причини студенти засвоюють мистецтво управління хором без хору» [9, с. 56–57]. Означене свідчить про високу актуальність імплементації засад міждисциплінарного синтезу в хормейстерську підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва з метою її оптимізації та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності й шляхів реалізації міждисциплінарного підходу в освітньому процесі досліджується у наукових працях В. Буданова, Н. Дячка, Г. Карась, А. Колота, О. Красовської, С. Сисоевої та інших. Є. Бушковська досліджує різні точки зору на розуміння терміна «міждисциплінарність», представлені іноземними авторами ХХ–ХХІ ст. Спираючись на наукові праці Х. Якобса, Р. Акофа, Г. Бергера й інших авторів, дослідниця резюмує, що міждисциплінарна діяльність визначається як поєднання різних галузей знань (або дисциплін) з характерними для кожного поняттями, концепціями, методами, матеріалами і термінологією, а метою такого поєднання є спільне вирішення певних проблем в умовах постійної комунікації між учасниками, що представляють різні дисципліни

[2, с. 155]. С. Сисоєва стверджує, що «розвиток сучасної освіти вимагає досліджень, які виходять за межі дисциплінарних і набувають ознак між- та мультидисциплінарності» [11, с. 29]. Також авторка підкреслює, що «міждисциплінарний підхід вирішує існуючі у предметній системі навчання протиріччя між розрізненим засвоєнням знань і необхідністю їх синтезу, цілісного та комплексного застосування на практиці, у діяльності та житті людини» [8, с. 6]. М. Колот наголошує на важливості інтеграційних процесів міждисциплінарності. Автор стверджує, що міждисциплінарність в її широкому розумінні – це «взаємопроникнення, синергія різних наук (дисциплін), що передбачає розвиток інтеграційних процесів, зростаючу взаємодію, взаємозбагачення методів, інструментарію задля отримання нового наукового знання» [6, с. 77]. На необхідності міждисциплінарної інтеграції (синтезу) як платформи формування професійних вмій і навичок акцентує Т. Коваль. Дослідниця вказує, що міждисциплінарні засади, а зокрема відповідні до них інтеграційні процеси «розкривають гносеологічні проблеми, без яких неможливе комплексне засвоєння інформації, сприяють системному поданню знань і створенню інновацій» [5, с. 40].

У контексті професійної педагогіки Н. Дячок визначає міждисциплінарність як основу освітньої інтеграції, яка «сприяє не тільки встановленню своєрідних «векторів» між навчальними дисциплінами, але й на основі спільності змісту цих дисциплін побудови цілісної системи навчання», що автор вважає необхідною умовою забезпечення комплексного бачення освітнього процесу як такого, що уможливорює існування чітких взаємозв'язків між дисциплінами [3, с. 93].

У вимірі мистецької освіти доцільно відмітити дослідження О. Красовської, яка зазначає, що концепція міждисциплінарності сприяє «структуризації змісту навчальних дисциплін з позиції загальніших систем – культури, науки; забезпечують цілісність освіти» [7, с. 26]. Отже, для оптимізації підготовки вчителів початкової школи у галузі мистецької освіти пропонується інтегрувати в єдиному освітньому середовищі такі дисципліни як психологія, педагогіка, образотворче мистецтво, теорія і методика музичної освіти, основи хореографії та методики навчання у початковій школі [7, с. 29]. Г. Карась констатує, що міждисциплінарність є «важливою складовою частиною підготовки майбутнього фахівця в галузях культури, мистецтва, освіти й дозволяє показати значущість кожної дисципліни блоку, який викладається в закладі вищої освіти, виявляє причинно-наслідкові зв'язки, стимулює студента до систематизації знань із вище названих дисциплін [4, с. 21]. Про «інтегративні зв'язки компонентів диригентсько-хорової підготовки, що цілісно впливають на якість і гармонійність процесу фахового становлення майбутнього

хормейстера зазначає Л. Бірюкова в дисертаційному дослідженні, присвяченому психолого-педагогічним умовам підготовки керівника хору в системі вищої музично-педагогічної освіти [1].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Як бачимо, науковці наголошують на доцільності міждисциплінарності як ефективного шляху модернізації та оптимізації освітнього процесу. Ґрунтовність наукових розробок, присвячених означеній проблематиці підтверджує її теоретичну і практичну значущість. Разом з тим, спостерігається певний брак наукових досліджень, методичних розвідок щодо використання міждисциплінарного синтезу в контексті фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема в площині хормейстерської діяльності, що зумовлює визначення мети дослідження.

Мета статті – визначити сутність міждисциплінарного синтезу диригентсько-хорових дисциплін та шляхи його реалізації у хормейстерській підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Хормейстерська діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва націлена на організацію і керівництво хорового колективу на тлі синергійної взаємодії учнів і учителя-хормейстера в процесі їх колективного виконавсько-творчого хорового музикування. Структура хормейстерської підготовки у закладах вищої педагогічної освіти відповідає вимогам формування виконавських компетентностей. Однак аналіз результатів професійної діяльності, на жаль, свідчать про те, що до сих пір залишається невирішеною проблема подолання відриву системи професійної підготовки майбутніх фахівців від реалій сьогоденної школи, їх неготовність до подальшої музично-педагогічної діяльності, зокрема в контексті концепції Нової української школи, яка передбачає широку інтеграцію на міждисциплінарному рівні, синергію в її первозданному значенні – грецьк. *συνεργία* – співпраці, допомоги, співучасті.

На жаль, набуття базових музикознавських знань, формування диригентських мануальних умінь, вокально-хорових навичок та інші дисциплінарні комплекси не інтегруються у практичну діяльність фахівців як хормейстерів. Це засвідчує, що дисципліни диригентсько-хорової підготовки й споріднені дисципліни поєднані в систему за принципом сумативності, тобто механічного поєднання різних дисциплін. Вони не взаємодіють за принципом міждисциплінарного синтезу й, відповідно, не дають очікуваного результату. У процесі самостійної практики студенти виявляються неготовими до здійснення постійного інтонаційно-слухового моніторингу, до оперативного знаходження адекватних інтонаційних виконавських прийомів. У майбутніх фахівців нерідко проявляється недостатня усвідомленість адекватності використання

вокально-хорових навиків, низька мобільність у вокально-інтонаційній корекції звукоутворення, злагодженості темпоритму, ансамблю, строю наряду з недостатніми проявами пластичної гнучкості та адекватної експресії диригентських жестів, міміки і пантоміміки.

Міждисциплінарна практика, зазначає А. Колот, розкриває нові перспективи для досягнення синергетичного ефекту від міждисциплінарних перехресних взаємодій. Дослідник визначає дві форми впровадження міждисциплінарності в освітній процес. Перша форма, образно висловлюється автор, наводить «мости» між різними науками (дисциплінами), неформально об'єднує їх, не порушуючи їхньої самостійності, унікальності, своєрідності. Друга – «постає як реальний інструмент об'єднання наук (дисциплін)», результатом якої стає виникнення «інтегрованих продуктів» певних міждисциплінарних об'єктів дослідження, подальше опанування яких є принципово важливим і для науки, і для освіти [6, с. 77]. Саме міждисциплінарність забезпечуватиме універсальність навчально-професійних дій майбутніх хормейстерів, досягнення оптимальних результатів засвоєння освітніх програм їхньої фахової підготовки і подальшого професійного саморозвитку і самовдосконалення. Тому переорієнтація освітнього процесу хормейстерської підготовки з дисциплінарного засвоєння змісту освітніх програм, робочих програм навчальних дисциплін на міждисциплінарній платформі є не тільки пріоритетним викликом сьогодення, а й шляхом оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі музичної освіти, зокрема фахівців-хормейстерів, з урахуванням складності й багатоаспектності їхньої діяльності.

Складність діяльності диригента хору зумовлена, перш за все, розосередженням уваги, яка має одночасно: контролювати систему слухових уявлень в процесі слухової рефлексії, здійснювати моніторинг співу хорового колективу, його відповідність концепції художньо-переконливого втілення хорового твору, а також ініціювати процес саморефлексії, самомоніторингу ефективності власної диригентсько-управлінської діяльності, виразності, експресії диригентської техніки, міміки, пантоміміки як художньо-технічного невербального засобу рішення художньо-інтонаційних хорових задач з урахуванням, крім означеного, доцільності, логічності та обґрунтованості вербального коментаря-пояснення вимог диригента в умовах репетиційного процесу. Така багатокомпонентна хормейстерська виконавсько-педагогічна діяльність потребує розвиненості симультанного мислення у майбутніх фахівців-хормейстерів. У довідковій літературі поняття «симультанний» (з франц. *simultane*, з лат. *simul*) означає одночасний, в один і той же час [10]. Симультанне мислення можна визначити як здатність до синтезу-

вання різних мисленевих операцій, які протікають, здійснюються одночасно під час ситуативного вирішення складних завдань. Симультанність як вид мислення притаманний інтегрованим діяльностям, зокрема діяльність диригента хору, який одночасно здійснює аналітико-синтетичні, когнітивно-чуттєві, інтонаційно-слухові, мануально-експресивні рефлексивно-коригувальні операції щодо досягнення мети – художньо-переконливого розкриття образного змісту хорового твору.

Реалізацію міждисциплінарного синтезу доцільно здійснювати на основі розвитку симультанного мислення, що передбачає розвиток здатності до одночасного синтезування у цілісну систему різновекторних хормейстерських дій, як-от: актуалізація інтонаційно-слухових еталонів вокально-хорового звучання, діагностика й постійний слуховий моніторинг хорового звучання через порівняльний аналіз відповідності даним еталонам, оперативне знаходження адекватних та ефективних інтонаційно-виконавських прийомів коригування інтонаційних недоліків, коригування вербального коментаря як інструкції щодо звукоутворення та адекватної експресії мануальної техніки, як засобу коригування хорового звучання в умовах утворення комфортно-емпатійного художньо-комунікативного поля хорової взаємодії.

Одна з головних хормейстерських задач-проблем – це багатоплановий багатовекторний художньо-комунікативний діалогічний процес вербальної та невербальної комунікації диригента із хористами-співаками, з автором-композитором через музичні твори та із слухачами. Така художньо-виконавська взаємодія вимагає різнобічної професійної підготовки, опанування спеціальними і загальними фаховими, зокрема хормейстерсько-виконавськими (диригентсько-хоровими) компетентностями, які є результатом міждисциплінарного синтезу, інтеграції знань, практичних умінь різних музичних дисциплін, професійно значущих якостей майбутніх фахівців у процесі набуття індивідуального хормейстерського (диригентсько-хорового) досвіду використання знань в практичній діяльності. Виконавською платформою щодо психологічного і художньо-семантичного настрою хору як цілісного організму, який усвідомлено «йде» за диригентом до мети, синергійного результату – художньо-переконливого розкриття та інтонаційного втілення художньо-образного змісту хорового твору – є спеціально організоване художньо-комунікативне середовище.

Психологічною основою такого художньо-комунікативного середовища є синергійна взаємодія диригента й хористів на засадах ініціювання мотивації, активізації симультанного мислення щодо інтеграції хормейстерських дій в процесі ситуативного рішення інтонаційно-виконавських мануально-експресивних завдань.

Здійснення міждисциплінарного синтезу доцільно проводити в процесі виконання *системи репетиційно-інтегрованих завдань*, які містять різновекторні одночасно розосереджені хормейстерські аналітично-діагностичні й методико-коригуючі дії в умовах реального репетиційного часу між вокально-хоровим «звучанням» та уявними вокально-хоровими еталонами, між художньо-образним змістом твору та його інтонаційно-семантичною інтерпретацією, між експресією, артистичною енергією диригентсько-мануальної техніки й емоційно-смысловим наповненням хорового виконавства тощо. Створення системи таких репетиційно-інтегрованих завдань доцільно здійснювати в процесі поетапного ускладнення та збільшення розосереджених хормейстерських дій на платформі розвитку вокального слуху й опанування прийомів слухового моніторингу якості інтонаційного відтворення хорової партитури як художнього тексту твору.

Контекстні завдання виконуються на етапі ознайомлення, вербального художньо-образного осягнення та створення художньо-образної інтонаційної моделі хорового твору. Завдання передбачають: актуалізацію знань з філософсько-культурологічних, музично-теоретичних та музично-історичних дисциплін з метою визначення, художнього-образного, жанрово-стильового контекстів через аналіз-синтез поетичного й музичного текстів, особливостей музичної мови; актуалізацію знань і вокально-хорових навиків у контексті опрацювання дисциплін «Постановка голосу»/«Вокал», «Хоровий клас», «Сольфеджіо», «Гармонія» для визначення інтонаційно-виконавських особливостей хорових партій, прогнозування «небезпечних» інтонаційних місць у партитури й прийомів їх можливої корекції, вибору диригентських рухів, адекватних художньому змісту й драматургії твору тощо.

Моделювально-діагностичні завдання виконують протягом всього періоду на всіх дисциплінах диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів-хормейстерів і виконуються в змішаній формі навчання – індивідуально-груповій (включно дисципліну «Хорове диригування»). Завдання передбачають інтегровані заняття як в індивідуальній формі (опанування диригентською технікою під фортепіанний супровід зі створенням «запрограмованих» ситуацій через свідомі зміни динамічних, темпоритмічних, «штрихових» характеристик інтонацій твору для активізації слухового контролю), так і опанування співацькими навиками в процесі роботи в малих групах – від 1–2 студентів (опрацювання одноголосся, з елементами двоголосся з дисципліни «Хорове диригування») до ансамблю/хору («Хоровий клас», «Методика і практика роботи з вокально-хоровими ансамблями») із актуалізацією практично-виконавських

умінь із дисциплін «Постановка голосу»/«Вокал», «Сольфеджіо», «Методика музичного виховання / освіти» й адаптацією диригентської техніки до звучання «живого музичного інструменту».

Завдання спрямовані: на набуття індивідуального слухового досвіду, розвитку вокального слуху через моделювання вокально-інтонаційних слухових еталонів, накопичення вокально-хорових уявлень в процесі слухання вокалістів-солістів, ансамблів, хорових колективів (причому, як професійних так і самодіяльних, бо порівняльний аналіз сприяє визначенню ознак якісного вокально-хорового виконання); поступове збільшення об'єктів одночасного розосередження уваги й контролю власних хормейстерських дій (показ і діагностика якісного вокально-інтонаційного зразка, моніторинг виразності та адекватної енергії диригентської техніки як художньо-невербального засобу комунікації з учасниками ансамблю/хору, дієвість і лаконізм словесного методичного коментаря, результативність емоційного впливу на хористів тощо) та моніторинг якості вокально-інтонаційного відтворення хорової партії / партитури учасниками ансамблю/хору, діагностика ансамблево-інтонаційної злагодженості, художньо-образного виконання, адекватність корекційних виконавських прийомів тощо.

Прогностично-моделюючі завдання – емоційно-мотиваційні, вокально-інтонаційні, експресивно-мануальні та діагностично-коригуючі виконуються на етапі планування та побудови репетиційного процесу як процесу синергійного утворення художньо-інтонаційної моделі виконання хорового твору та її втілення на засадах художньо-педагогічної комунікації у роботі з малими групами і хоровим колективом. Завдання передбачають актуалізацію і «перехрестя» фахових знань та умінь вокальних, диригентсько-хорових, методико-теоретичних, музично-історичних дисциплін щодо симультанного синтезу результатів слухо-візуального моніторингу інтонаційної «точності» (щодо висотності, метро-ритму, звукоутворення, артикуляції, строю, ансамблю тощо), інтонаційно-експресивного відтворення хорових творів (або фрагментів), характеру звуковедення, адаптації мануальної техніки до художньо-образного змісту, розгортання драматургії твору, вокально-інтонаційних особливостей певних хорових творів із якісним вокальним показом, адекватною оцінкою та ситуативною корекцією виконання відповідно до набутих вокально-слухових еталонів хорового виконавства.

Висновки. Таким чином, міждисциплінарність як концепція, яка уможливує отримання синергійного ефекту від інтеграції дисциплін фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, визначається як універсальний інструмент оптимізації та вдосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців-хормейстерів. Вибір міждис-

циплінарного синтезу як шляху такої оптимізації пояснюється складністю і багатоаспектністю хормейстерської підготовки. Встановлено, що реалізацію міждисциплінарного синтезу доцільно здійснювати на основі розвитку симультанного мислення (здатність до одночасного синтезування різновекторних хормейстерських дій) в умовах художньо-комунікативного середовища, побудованого на основі синергійної взаємодії. Міждисциплінарний синтез доцільно впроваджувати в процесі виконання системи репетиційно-інтегрованих завдань, які містять різні види контекстних, моделювально-діагностичних та прогностично-моделюючих завдань.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бірюкова Л. Психолого-педагогічні умови підготовки керівника хору в системі вищої музично-педагогічної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2007. 19 с.
2. Бушковская Е. Феномен междисциплинарности в зарубежных исследованиях. *Вестник Томского государственного университета*. 2010. № 330. С. 152–155.
3. Дячок Н. Міждисциплінарність як пріоритетний вектор професійної педагогіки. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. № 27. С. 91–94.
4. Карась Г. Використання міждисциплінарності як інноваційного підходу у навчальному процесі мистецьких закладів вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 195. С. 18–22.
5. Коваль Т. Міждисциплінарний контекст педагогічної підготовки майбутнього вчителя-філолога в умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 3–4. С. 39–43.
6. Колот А. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014. № 1–2. С. 76–83.
7. Красовська О. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 9. С. 24–31.
8. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти : робоча навчальна програма для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») / розробник С. Сисоєва. Київ : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 56 с.
9. Падалка Г. Музична педагогіка : Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / За редакцією В. Бутенка. Херсон : ХДПІ, 1995. 104 с.
10. Симультанність. *Словник української мови*. URL: <https://slovnyk.me/dict/newsum/%D1%81%D0%B8%D0%BC%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
11. Сисоєва С. Міждисциплінарні педагогічні дослідження в контексті розвитку освітології. *Освітологія*. 2017. № 6. С. 26–30.